

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 134 pkt 1 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę świadczeń emerytalnych od dnia 1 sierpnia 2013 r., gdyż okazało się, że prawo do świadczenia nie istniało, a dokumenty znajdujące się w Zakładzie nie potwierdzają pracy w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 30 listopada 2004 r. /decyzja k. 83 akt ZUS/

W dniu 16 października 2013 r. wnioskodawczyni H. B., reprezentowana przez radcę prawnego, złożyła odwołanie i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i ustalenie braku podstaw do wstrzymania wypłaty świadczenia, zasądzenia kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych na rzecz ubezpieczonej. Zaskarżonej decyzji wnioskodawczyni zarzuciła m.in, iż zgodnie z art. 107 paragraf 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, w zw. z art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, decyzja powinna zawierać między innymi uzasadnienie faktyczne i prawne. Brak takiego uzasadnienia zaskarżonej decyzji powoduje, iż ubezpieczona nie wie dlaczego po ustaleniu w 2006 r. prawa do świadczenia, organ w/w decyzją uznał, że prawo do świadczenia nie istniało. Wskazano również, że z decyzji wynika, że organ wydał decyzję po rozpatrzeniu wniosku z dnia 1 sierpnia 2013 r. a ubezpieczona dowiedziała się o wstrzymaniu wypłat dopiero z decyzji o wstrzymaniu wypłaty emerytury z dnia 2 sierpnia 2013 r. doręczonej jej w dniu 17 września 2013 r. Wcześniej organ nie informował ubezpieczonej o wszczęciu i prowadzeniu w jej sprawie postępowania, nie wzywał do złożenia wyjaśnień /odwołanie k. 2-3 akt VIII U 6151/13/.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 listopada 2013 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w dniu 31 lipca 2006 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Decyzją z dnia 24 sierpnia 2006 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni od 1 lipca 2006 r. prawo do emerytury. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy wówczas uwzględnił 33 lata okresów składkowych. Z uwagi na wszczęcie postępowania z urzędu w związku z podejrzeniem, iż wydane wnioskodawczyni świadectwo pracy z dnia 30 listopada 2004 r. na okres od 1 grudnia 1989 r. do 30 listopada 2004 r. nie potwierdza faktycznego okresu zatrudnienia. Organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z likwidatorem (...) Spółdzielnią (...) i wydał w/w decyzję z dnia 2 sierpnia 2013 r. Prawo do świadczenia nie istniało, ponieważ wyłączenie ze stażu pracy okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1999 r. do 30 listopada 2004 r. powoduje brak uprawnień do emerytury /odpowiedź na odwołanie k. 5 i odwrót/.

Decyzją z dnia 16 sierpnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 84 ust. 1, ust.9 i 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że wnioskodawczyni pobrała nienależnie świadczenia za okres od 1 lipca 2006 r. do 31 lipca 2013 r. w łącznej kwocie 171 .403, 53 zł oraz odsetek za okres od 17 sierpnia 2010 r. do 16 sierpnia 2013 r. w kwocie 15. 566, 12 zł i zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres od 1 sierpnia 2010 r. do 31 lipca 2013 r. w kwocie 78 .888, 37 zł z tytułu emerytury i kwoty 15. 566, 12 zł odsetek za okres od 17 sierpnia 2010 r. do 16 sierpnia 2013 r., ustalając nienależnie pobrane świadczenia na sumę 94.454,49 zł oraz wskazując, że pozostałe nienależnie pobrane świadczenia tj. kwota 92.515,16 zł nie będą podlegały dochodzeniu /decyzja k. 65-66 akt ZUS/.

W dniu 16 października 2013 r. wnioskodawczyni reprezentowana przez radcę prawnego złożyła odwołanie i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie braku obowiązku zwrotu wypłaconego świadczenia, zasądzenie kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawczyni nie wie, na jakiej podstawie pobrane świadczenie emerytalne organ uznał za nienależne. Zdaniem wnioskodawczyni organ rentowy nie wyjaśnił podstaw prawnych i faktycznych rozstrzygnięcia o obowiązku zwrotu pobranych świadczeń. Prawo do wcześniejszej emerytury ubezpieczonej przyznano w 2006 r. i do

chwili doręczenia zaskarżonej decyzji o zwrocie wypłaconych świadczeń ubezpieczona posiadała pełne przekonanie o prawidłowej weryfikacji dokumentów stanowiących podstawę przyznania świadczenia / odwołanie k. 2 – 4 akt VIII U 6152/13 /.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 listopada 2013 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w dniu 31 lipca 2006 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Decyzją z dnia 24 sierpnia 2006 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni od 1 lipca 2006 r. prawo do emerytury. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy wówczas uwzględnił 33 lata okresów składkowych. Z uwagi na wszczęcie postępowania z urzędu w związku z podejrzeniem, iż wydane wnioskodawczyni świadectwo pracy z dnia 30 listopada 2004 r. na okres od 1 grudnia 1989 r. do 30 listopada 2004 r. nie potwierdza faktycznego okresu zatrudnienia organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z likwidatorem (...) Spółdzielnia (...) i wydał decyzję z dnia 2 sierpnia 2013 r. Prawo do świadczenia nie istniało, ponieważ wyłączenie ze stażu pracy okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1999 r. do 30 listopada 2004 r. powoduje brak uprawnień do emerytury. Następnie ustalono nienależnie pobrane świadczenia z ubezpieczeń społecznych i wydano w/w decyzję o ich zwrocie z uwagi na wypłatę na podstawie fałszywych dokumentów /odpowiedź na odwołanie k. 6-7akt VIII U 6152/13/.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014 r. w sprawie sygn. akt VIII U 6152/13 Sąd połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę sygn. akt VIII U 6152/13 ze sprawą VIII U 6151/13, zakreślając sprawę VIII U 6152/13 w repertorium U / postanowienie – k.16 akt VIII U 6152/13 /.

W pismach procesowych strona odwołująca podtrzymała swe stanowisko / pismo k.107-110,126/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni H. B. zd. S., poprzednie nazwisko W. urodziła się w dniu (...), nie była osobą całkowicie niezdolną do pracy / bezsporne/.

Wnioskodawczyni posiada wykształcenie średnie techniczne, ukończyła też szkołę pomaturalną kosmetyczną zeznania wnioskodawczyni e – protokół z dnia 10 kwietnia 2014 r. –00:07:43 do 00:08:23 w zw. z e – protokół z dnia 21 czerwca 2016 r. – 00:01:27/.

W okresie od 13 października 1970 r. do dnia 4 sierpnia 1973 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) /świadectwo pracy k.7 akt ZUS/ .

W okresie od 27 sierpnia 1973 r. do 30 listopada 1973 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w B. Szkół (...) /świadectwo pracy k.9 akt ZUS/.

W okresie od 4 grudnia 1973 r. do 16 lipca 1977 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) Fabryka (...) / świadectwo pracy k. 11 – 12 , k.13 akt ZUS/.

W okresie od 15 października 1977 r. do 15 lipca 1978 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w Ł. / świadectwo pracy k. 15 akt ZUS/.

W okresie od 30 października 1978 r. do 13 listopada 1978 r. wnioskodawczyni pracowała w (...) Zakładach (...) / świadectwo pracy k. 17-18 akt ZUS/.

W okresie od 15 listopada 1979 r. do 30 listopada 1989 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) Spółdzielni (...) w Ł. „ Społem ” / świadectwo pracy k. 19 akt ZUS , pismo (...), „ Społem ” w Ł. –k.90/.

W okresie od 1 grudnia 2005 r. do 31 maja 2006 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w firmie “ R. B. R. ” / świadectwo pracy –teczka akt osobowych wnioskodawczyni/.

W dniu 31 lipca 2006 r. do ZUS wpłynął wniosek o emeryturę złożony wraz z kwestionariuszem dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych. Poza powyżej opisanymi okresami zatrudnienia wskazano tam zatrudnienie pracownicze wnioskodawczynie od 1 grudnia 1989 r. do 30 listopada 2004 r. w (...) oraz podano numer konta bankowego i numer jej dowodu osobistego. Został on podpisany imieniem i nazwiskiem wnioskodawczynie /wniosek o emeryturę –k. 1-5 akt ZUS/.

Do wniosku załączono świadectwa pracy, w tym świadectwo pracy świadczące, iż H. B. była zatrudniona w (...) Spółdzielnia (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku magazyniera i starszego magazyniera od dnia 1 grudnia 1989 r. do 30 listopada 2004 r. oraz stosowne druki Rp-7 za te lata / świadectwa pracy k.7-21 , druk Rp-7 k.23-25 akt ZUS/.

Wnioskodawczynie w spornym okresie nie pracowała w spółdzielni (...) / zeznania wnioskodawczynie e – protokół z dnia 10 kwietnia 2014 r. 00:12:10, e - protokół z dnia 19 sierpnia 2014 r. 00:02:24 w zw. z e – protokół z dnia 21 czerwca 2016 r. – 00:01:27, zeznania świadka C. C. e – protokół z dnia 14 maja 2015 r. -00:02:55 – 00:30:01 /.

Wnioskodawczynie jako H. W. w dniu 10 sierpnia 1991 r. zawarła związek małżeński z R. B., przyjmując w tym dniu nazwisko męża- B. . W akcie tym znalazł się także jej adres zamieszkania na terenie Niemiec / akt zawarcia związku małżeńskiego k.29 akt ZUS/.

Wniosek został przyjęty przez D. M., która w punkcie przyjmowania wniosków o emeryturę pracowała w ZUS w Ł. I Oddział od stycznia 1999 r. do końca zatrudnienia tj. do 27 grudnia 2011 r. Wypełniła ona punkty IV.2, V4, 6, dokonała podkreślenia w punkcie IV 1 oraz w punkcie IV 4 i wpisała numer dowodu osobistego , stwierdzając zgodność danych z wpisami dokonanymi w okazanym dokumencie oraz pojedyncze słowa w punktach V2, V3, V6, V8, V11, V12. W kwestionariuszu wpisała również dane wnioskodawczynie oraz napisała oświadczenie, że wnioskodawczynie nie korzystała z urlopu wychowawczego. Przy wpisanych przez inną osobę okresach zatrudnienia zaznaczyła, że zgadzają się one z dokumentacją przebiegu zatrudnienia wnioskodawczynie. We wniosku wpisany był numer dowodu osobistego (...). / zeznania świadka D. M. e – protokół z dnia 3 września 2015 r. 00:04:25- 00:32:09 , wniosek o emeryturę – k. 1 akt ZUS/.

Dowód taki wydano wnioskodawczynie na nazwisko B. w dniu 4 marca 2003 r. /pismo Urzędu Miasta Ł. –k.120/.

W okresie od 1997 r. do kwietnia 2001 r. C. C. był prezesem (...) Spółdzielni (...) a następnie został jej likwidatorem. W latach 1999 r. do 2000 r. była już ograniczona liczba pracowników spółdzielni i od tego czasu zaczął on wystawiać świadectwa pracy odchodzącym pracownikom osobiście. Ostatnim pracownikiem likwidowanej spółdzielni do 30 listopada 2002 r. był C. C.. Od tej daty spółdzielnia nie zatrudniała żadnego pracownika /zeznania świadka C. C. e – protokół z dnia 14 maja 2015 r. -00:02:55 – 00:30:01 /.

Decyzją z dnia 24 sierpnia 2006 r. przyznano wnioskodawczynie emeryturę, która była waloryzowana. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 33 lata pracy. Do wydania tej decyzji posłużyło także świadectwo pracy ze spółdzielni (...) z dnia 30 listopada 2004 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 152,80%. Został on wyliczony z lat 1995-2004 . Decyzje zawierały stosowne pouczenia, w tym w pkt. IV o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń / decyzja i załącznik – k. 45, 43 akt ZUS, decyzja –k.51 – 52 akt ZUS, decyzja – k. 53-54 akt ZUS, decyzja – k.55 – 56 akt ZUS, decyzja – k. 57-58 akt ZUS/.

W dniu 27 października 2006 r. wnioskodawczynie złożyła wniosek o wydanie legitymacji emeryta wpisując numer dowodu osobistego (...). Wniosek ten podpisała osobiście. Wskazała na adres zameldowania i adres do korespondencji / wniosek k.48,50 akt ZUS/.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych złożył w dniu 28 lutego 2014 r. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa / zawiadomienie k 1 -3 akt 2 Ds. 439/15/.

W toku postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową Ł. ustalono, że wniosek o przyznanie emerytury dla wnioskodawczyni złożony został w ZUS w dniu 31 lipca 2006 r. przez osobę inną niż wnioskodawczyni. Wydana w sprawie opinia biegłego z zakresu badania dokumentów pozwoliła ustalić, że wniosek ten został częściowo wypełniony przez D. M. w pozostałej części przez osobę inną niż wnioskodawczyni, D. M. i C. C.. Podpisy o treści B. H. nie są autentycznymi podpisami wnioskodawczyni. Zweryfikowano również autentyczność wpisów na załączonym do wniosku świadectwie pracy z dnia 30 listopada 2004 r. oraz zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ustalając, że wpisy nakreśliła inna osoba niż wnioskodawczyni, D. M. i C. C. a podpisy pod tymi dokumentami nie są autentycznymi podpisami C. C. / niesporne, opinia biegłego –k.165 – 180 Tom I akt 2 Ds. 439/15, opinia ustna biegłego k.256 Tom II akt 2 Ds. 439/15/.

Postanowieniem z dnia 29 października 2015 r. umorzono postępowanie w sprawie 2 Ds. 439/15 Prokuratury Rejonowej Ł. mającego miejsce w dniu 31 lipca 2006 r. w Ł. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 171 403,53zł poprzez w celu użycia za autentyczne załączenie do złożonego wniosku o przyznanie emerytury H. B. uprzednio podrobionych przez nieustaloną osobę dokumentów w postaci świadectwa pracy z dnia 30 listopada 2004 r. potwierdzającego zatrudnienie wyżej wymienionej w okresie 1 grudnia 1989 r. do 30 listopada 2004 r. w (...) Spółdzielni (...) w A. oraz druku Rp – 7 potwierdzającego wysokość wynagrodzenia osiąganego z tytułu zatrudnienia wprowadzając w ten sposób pracowników ZUS I Oddział w Ł. w błąd co do stażu pracy wnioskodawczyni H. B., co następnie skutkowało przyznaniem emerytury, czym działano na szkodę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. tj. o czyn z art. 286 §1 k.k. i art. 270 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. wobec niewykrycia sprawcy czynu /postanowienie - Tom II akt 2Ds 439/15/.

Decyzje o wstrzymaniu świadczenia wysłano wnioskodawczyni przesyłką poleconą na adres podany do korespondencji w dniu 12 sierpnia 2013 r. oraz ponownie w dniu 6 września 2013 r. na adres niemiecki wraz z decyzją o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń i pismem przewodnim , która to przesyłka wróciła awizowana, nie podjęta w terminie / decyzja k.85, pismo przewodnie k.85 akt ZUS/.

Obie decyzje wnioskodawczyni odebrała w dniu 17 września 2013 r., w terminie składając od nich odwołania / niesporne/.

Decyzją z dnia 28 stycznia (...). wnioskodawczyni odmówiono prawa do emerytury z urzędu, wskazując iż nie spełnia warunków do przyznania świadczenia z uwagi na zbyt mały staż pracy / decyzja k.101 akt ZUS/.

Wnioskodawczyni nie odwołała się od powyższej decyzji / niesporne/.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci powołanych wyżej dokumentów i zeznań świadków oraz częściowo zeznań wnioskodawczyni w zakresie, w jakim Sąd nie odmówił im wiarygodności i mocy dowodowej o czym niżej.

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego i zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie jedynie częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd pragnie odnieść się do zarzutów skarżącej dotyczących naruszenia procedury administracyjnej są bezprzedmiotowe w niniejszym postępowaniu. Sąd Okręgowy powołał się w tym względzie na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 3 lutego 2011 r. (II UK 271/10), zgodnie z którym postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd ubezpieczeń społecznych – jako sąd powszechny – może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego, jako przedmiotu odwołania. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów

postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. W wypadkach innych wad konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego.” W ocenie Sądu zaskarżona decyzja nie zawiera zaś takich wad formalnych decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego, jako przedmiotu odwołania. Decyzje ZUS jako deklaratoryjne nie tworzą prawa, nie posiadają charakteru konstytutywnego, kształtującego prawo, zatem wydanie decyzji przyznającej świadczenie osobie, która nie spełnia warunków przewidzianych ustawą jest nieuzasadnione, bowiem nie prowadzi ona do nabycia prawa do świadczenia i jako niezgodna z obowiązującym prawem nie korzysta z ochrony.

W myśl art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku Nr 1440, z późn. zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Zgodnie zaś z ust. 2 pkt 1 w/w przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Natomiast wg ust.2 pkt.2 są to także świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

W ustępie 4 i 5 cytowanego przepisu ustawodawca określił, za jaki okres można skutecznie żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. I tak, na gruncie ust. 4, mającego zastosowanie w niniejszej sprawie, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Zgodnie natomiast z treścią art. 134 ust.1 pkt.4 wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli okaże się, że prawo do świadczeń nie istniało.

W myśl art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 27 ust. 2 i 3, mogą przejść na emeryturę:

1) kobieta - po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy;

2) mężczyzna - po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje ubezpieczonym, którzy:

1) ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli pracownikami oraz

2) w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym pozostawali w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy, chyba że w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę są uprawnieni do renty z tytułu niezdolności do pracy.

3. Spełnienia warunków, o których mowa w ust. 2, nie wymaga się od ubezpieczonych, którzy przez cały wymagany okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, podlegali ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy.

W myśl art. 46 ust. 1 cytowanej ustawy prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
- 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.

Sfałszowane poświadczenie zatrudnienia H. B. w (...) Spółdzielnia (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku magazyniera i starszego magazyniera od dnia 1 grudnia 1989 r. do 30 listopada 2004 r. oraz stosowne druki Rp-7 za te lata dawały wnioskodawczyni dodatkowe 15 lat okresów składkowych oraz wysoki wwpw świadczenia.

Okoliczność braku zatrudnienia w tym okresie w tejże firmie na tym stanowisku potwierdziła wnioskodawczyni w swych zeznaniach. Przyznał to także likwidator spółdzielni, na koncie wnioskodawczyni od stycznia 1999 r. do 30 listopada 2004 r. brak było składek.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni nie spełniła wymogów do uzyskania emerytury przewidzianych w art. 29 ustawy, posiadała za mały staż pracy- nieco ponad 18 lat okresów składkowych, nie była osobą całkowicie niezdolną do pracy. Prawo do uzyskania przez H. B. świadczenia emerytalnego nigdy nie powstało. Pobierała ona jednak świadczenie, legitymując się legitymacją emeryta. Tym samym zaistniała przesłanka przewidziana w art. 134 ust. 1 pkt. 4 ustawy do wstrzymania wypłaty świadczenia.

informacje o jednostce Sąd nie dał wiary twierdzeniom wnioskodawczyni, że nie składała wniosku o legitymację emeryta / e-protokół z dnia 10 kwietnia 2014 r. 00:15:34/, gdyż z akt ZUS wynika, że w dniu 27 października 2006 r. złożyła wniosek o wydanie legitymacji emeryta wpisując numer dowodu osobistego (...). Wniosek ten podpisała osobiście. Wskazała na adres zameldowania i adres do korespondencji / k.48,50 akt ZUS/.

Pełne sprzeczności są także zeznania wnioskodawczyni związane z kwestią składania wniosku o świadczenie, gdyż najpierw twierdziła, że dokumenty dała znajomej /zeznania wnioskodawczyni e – protokół z dnia 10 kwietnia 2014 r. 00:03:57 do 00:07:43/, by następnie twierdzić, iż musiała wypełniać wniosek o emeryturę z tymi dokumentami, które dała znajomej /zeznania wnioskodawczyni e – protokół z dnia 19 sierpnia 2014 r. 00:08:27 /,by następnie twierdzić, iż był to inny wniosek/ zeznania wnioskodawczyni e – protokół z dnia 19 sierpnia 2014 r. 00:13:33/.

Sąd nie dał również wiary zeznaniom wnioskodawczyni w części w jakiej twierdziła ona, że przekazała dane niezbędne do złożenia wniosku o emeryturę wyłącznie w celu zorientowania się przez znajomą czy prawo do emerytury jej przysługuje. Wnioskodawczyni musiała bowiem co wynika z treści wniosku przekazać nie tylko informacje o okresach zatrudnienia ale również kopię świadectw pracy oraz numer konta bankowego na które ma być przelewane świadczenie, kopię dowodu osobistego oraz adres do korespondencji. Pomijając brak logiki w przekazaniu tak szerokiego zakresu danych osobowych osobie, której nazwiska nawet nie знаła, zakres przekazanych danych przynajmniej w zakresie numeru rachunku bankowego i adresu do korespondencji przekracza dane niezbędne do uzyskania informacji o tym czy świadczenie emerytalne przysługuje.

Sąd nie uznał także za wiarygodne zeznań wnioskodawczyni co do faktu, że poprzedni jej dowód był nieważny podczas gdy jak wynikało z załączonego przez urząd miasta wykazu dowodów osobistych posługiwała się ona ważnym dowodem osobistym o numerze (...) wydanym 4 marca 2003 r. na nazwisko B. wpisanym do wniosku jak i przez nią również do wniosku o wydanie legitymacji emeryta.

Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka D. M. co do weryfikacji osób na podstawie dowodu osobistego w sytuacji, gdy wniosek nie został złożony przez wnioskodawczynię. Nie jest zatem możliwe by prawidłowo weryfikując osobę składającą wniosek mogła ona przyjąć dokumenty od osoby innej niż wnioskodawczyni, która jak wskazano wcześniej przyjętego wniosku nie składała. Nadto z materiału dowodowego nie wynika by wnioskodawczyni utraciła

dowód osobisty lub też przekazała go w oryginale osobie pośredniczącej w składaniu wniosku. Tym samym osoba składająca wniosek nie mogła wylegitymować się oryginalnym dowodem osobistym podczas składania wniosku w ZUS. Niezależnie jednak od tego, kto faktycznie złożył wniosek za wnioskodawczynią, z przyczyn wskazanych wyżej nie jest wiarygodne, by zrobił to bez jej wiedzy i zgody.

Zwrot nienależnie pobranych świadczeń ubezpieczeniowych jest ogólnie uregulowany w art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawowy w tym zakresie art. 84 ust. 2 tej ustawy stanowi, że za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania oraz 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Podobna jest regulacja art. 138 ustawy o emeryturach i rentach (w odniesieniu do świadczeń nią objętych - emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, dodatku pielęgnacyjnego, dodatku do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej, zasiłku pogrzebowego). Już ogólne spojrzenie na te przepisy wskazuje, że mimo pewnych różnic terminologicznych (art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi o "pobraniu nienależnego świadczenia" oraz o "kwotach nienależnie pobranych świadczeń", natomiast art. 138 ustawy o emeryturach i rentach o "nienależnie pobranym świadczeniu"), łączą one dwa elementy, które są rozdzielone w przepisach prawa cywilnego.

Przepis art. 138 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który w ust. 1 nakłada na ubezpieczonego obowiązek zwrotu świadczenia nienależnie pobranego, w ust. 2 pkt 2 definiuje "nienależnie pobrane świadczenie" jako "świadczenie przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie". Tym samym przepis art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach nie wymaga, aby fałszywe zeznania złożył sam ubiegający się o świadczenie, albo żeby to on dopuścił się sfalszowania dokumentu lub świadomie posłużył się dokumentem sfalszowanym przez inną osobę. W przypadku złożenia fałszywych zeznań lub przedłożenia fałszywych dokumentów do przyjęcia obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wystarczające jest samo ich przyznanie i wypłacenie na tej podstawie, w ujęciu przedmiotowym, bez angażowania wiedzy i świadomości osoby pobierającej świadczenia, że w ten sposób organ rentowy zostaje wprowadzony w błąd. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 2 lutego 2011 r., I UK 300/10, (OSNP 2012/7-8/96) stwierdzając, że przyznanie i wypłacenie świadczenia na podstawie fałszywych dokumentów jest potraktowane w art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach odrębnie od świadomego wprowadzenia organu rentowego w błąd przez osobę pobierającą świadczenia, a przyznanie lub wypłacenie świadczenia na podstawie fałszywych dokumentów rodzi obowiązek zwrotu pobranego świadczenia, także w razie braku świadomości świadczeniobiorcy co do fałszywości tych dokumentów.

W świetle powyższego skarżąca nie musiała mieć świadomości, że dokument mający zasadnicze znaczenie przy ocenie jej stażu pracy został sfalszowany - wystarczające do przyjęcia obowiązku zwrotu świadczenia było samo posłużenie się tym dokumentem i wydanie na jego podstawie decyzji o przyznaniu prawa do emerytury. Tym samym nawet ocena wiarygodności zeznań ubezpieczonego oraz świadków w tym zakresie pozostaje bez wpływu na treść rozstrzygnięcia podobne stanowisko zajął w wyroku z dnia 6 lutego 2014 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi III AUa 754/13 LEX nr 1428171

Przez lata wnioskodawczyni wypłacono kwotę 171.403,53 zł, ZUS odstąpił od ściągnięcia sumy 92.515,16 zł, zatem do zwrotu pozostaje kwota 78.888,37 zł

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art.477¹⁴ § 1 kpc, odwołanie wnioskodawczyni od decyzji wstrzymującej wypłatę świadczenia oraz decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego jako niezasadne w pkt 2 wyroku oddalił.

Natomiast w ocenie Sądu nie jest zasadne obciążenie ubezpieczonej obowiązkiem uiszczenia odsetek za okres od dnia 17 sierpnia 2010 r. do dnia 16 sierpnia 2013 r. w kwocie 15.566,12 zł.

Stosownie do treści art. 84 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych- osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W myśl przywołanego ust. 11 wskazanego przepisu - jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie można zatem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy systemowej i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie I UK 210/09 (LEX Nr 585713).

Odesłanie do prawa cywilnego w kwestii naliczania i ustalania odsetek oznacza, że organ rentowy naliczać powinien odsetki ustawowe (art. 359 § 2 k.c.) od dnia doręczenia decyzji obligującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. orzecznictwo Sądu Najwyższego odnoszące się do stosunków cywilnych: wyrok z dnia 8 lipca 1977 r., sygn. akt II CR 233/77, LEX Nr 7962; uchwała z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCAPiUS 1991, nr 7, poz. 93; wyrok z dnia 30 marca 1998 r., III CKN 330/97, OSNCAPiUS 1998, nr 12, poz. 209).

Skoro wydanie decyzji administracyjnej jest konieczne w celu stwierdzenia obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego - na podstawie art. 138 ust. 1 u.e.r.f.u.s. - nienależnie pobranego świadczenia, nie może być mowy o opóźnieniu w spełnieniu tego obowiązku przed wydaniem tej decyzji. "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą też chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Konsekwencją powyższego jest zatem uznanie, że nie ma podstaw do żądania przez organ rentowy zwrotu odsetek naliczanych od dnia wypłaty świadczenia uznanego za nienależnie pobrane- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 grudnia 2013 r. III AUa 436/13 LEX nr 1409160 czy też z dnia 19 listopada 2013 r. III AUa 198/13 lex 1400345.

W związku z powyższym decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie odsetek uznać należy za nieprawidłową.

Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zmienił w pkt. 1 wyroku orzekając, iż H. B. nie jest zobowiązana do zwrotu odsetek liczonych za okres od dnia 17 sierpnia 2010 r. do dnia 16 sierpnia 2013 r. w kwocie 15. 566,12 złotych.